

USKOVA JA KANSANKIRKKO

Väinö Hotti

Pysykää kirkossa!

Näin julisti syvällä rintäänellä **Timo Junkkaala** Perustan teologisilla opintopäivillä 3.1.2019. Tämä oli voimakas puheenvuoro kirkossa pysymisen puolesta.

Vuonna 2017 kirkosta erosi noin 50 000 ihmistä. Osa pakenee kirkollisveroa ja kokee, ettei tarvitse kirkkoa mihinkään. Kirkon konservatiivisessa laidassa eroamista harkitaan protestina tai omantunnon syistä.

Kirkkolaiva uppoamassa

Ei ihme, että kirkon johtajat ovat tilanteesta huolissaan. Se kuitenkin kummastuttaa, että vaikka kirkkolaiva on uppoamassa, ei ryhdytä konkreettisiin toimenpiteisiin kurssin muuttamiseksi.

Lasse Marjokorpi kuvaa kansankirkon tilaa: *”se on kuin raskaassa vesilastissa ajelehtiva sotalaiva, jonka päällystö käskää miehet pumppuihin, mutta ei ryhdy toimenpiteisiin laivan kyljissä ammottavien repeämien tukkimiseksi”* (**Marjokorpi**, Kirkon kuoleman sairaus, ss.10,11).

Miksi kirkosta erotaan?

”Usein ihmetellään, miksi kirkot tyhjenevät kuulijoista. Monessa tapauksessa olisi paremminkin syytä ihmetellä, mitä varten he kirkkoon tulisivat. Jos ihmisen tärkeimmistä kysymyksistä, hänen Jumala-suhteestaan, puhutaan ylimalkaisesti ja kierrellen ikään kuin kristitytkin vasta olisivat etsimässä muiden tavoin vastausta tähän kysymykseen, ollaan hakoteillä...Kirkko, joka ei rohkene esittää Jumalan vaatimuksia ihmisille, vaan myötäilee heidän odotuksiaan ja veljeilee ihmisten kanssa heidän totuudenetsinnässään, on pettänyt kutsumuksensa” (**Marjokorpi**, emt.).

Kirkon perusta

Tärkein perustelu on Junkkaalan mielestä se, että kirkon perusta on edelleen Jumalan sana. Kirkolla on myös yhä suuret mahdollisuudet vaikuttaa ja herätysliikkeetkin ovat pysyneet sen sisällä.

Ei se paljon merkitse, jos perustaksi ilmoitetaan ”Jumalan sana”. Ratkaisevaa on, mikä asema käytännössä Jumalan sanalla on.

Franz Piper:

”Kirkkokunnan luonnetta ei ratkaise ”virallinen” oppi, jota siinä pitäisi opetettaman, vaan se oppi, mikä siinä todellisuudessa on käytännössä” (**Pieper**, Kristillinen Dogmatiikka).

Onko papin julistus aina Jumalan sanaa?

”On selvää, että niin kauan kuin luetaan Raamatun tekstejä, niin luettu on Jumalan sanaa olipa lukija kuka tahansa, vaikkapa kääntymätön pappikin. Mutta heti kun aletaan selittää luettua tekstiä, on tilanne toinen. Ei ole edes sanottua, että uudestisyntyneenkään papin puhetta voidaan pitää Jumalan sanana, saati sitten sellaisen, jolle hengelliset kokemukset ovat peräti käsittämättömiä. Ilmeisesti puhuttu sana on Jumalan sanaa sen mukaan kuin Pyhä Henki saa sen

tehdä eläväksi. Sen tähden on asiatonta puhua reaali-presensistä saarnassa. On saarnoja, joissa Pyhä Henki on läsnä, ja on saarnoja, jotka ovat ihmissanoja, kuulostakoot miten nöyryiltä tai lennokkailta tahansa... Saarna, joka pidetään tavalliselle kirkkoyleisölle, saa olla kuinka tekstille uskollinen tahansa, mutta jos siinä ei esitetä kristinuskon joko-tahi - vaatimusta, todellisen uskon ja kääntymisen vaatimusta, niin se ei pohjimmaltaan ole kristillinen eikä uustestamentillinen” (Marjokorpi, emt.).

Mikä kirkko on?

*”Mikä kirkko sitten syvimmiltään on? Junkkaala poimi vastauksia Uudesta testamentista: **Kristuksen ruumis, Jumalan kansa, Jumalan perhe, pelto ja rakennus. Se on rakennettu apostolien ja profeettojen perustuksella ja sen kulmakivi on Kristus.**”*

Aikamme teologit eivät useinkaan ole sitoutuneet Raamattuun, vaan heitä kahlitsee ”uskollisuus kirkkolaitokselle”. Tilanne on pääpiirteissään sama kuin Lutherin aikana:

”Nykyiset hengenmiehet...eivät närkeä mistään enemmän kuin siitä, että kirkon etuuksia, oikeuksia, valtuuksia ja mahtia loukataan. Siihen syypäät he heti...panevat pannaan ja julistavat harhaoppisiksi...vaikka sinulla olisi sellaisia vikoja, että ne huutavat taivaaseen asti, olet kuitenkin hurskain kristitty, jos vain puolustat kirkon oikeuksia ja etuuksia” (Kares, Luther, ss.414,415).

”Noin paavikin nykyään, hänellä kun ei ole yhden yhtäkään raamatunkohtaa, jolla saattaisi itseään puolustaa, käyttää yhtenä tätä samaista todistelua vastaamme: ”Kirkko, kirkko!” (Luther, Gal. kirj.sel. s.29).

Seurakunta on Kristuksen ruumis

”Väitteeseen: kirkko on Kristuksen ruumis, on sanottava, että sen paikkansapitävyys on ratkaisevasti riippuvainen siitä, minkä merkityksen sana 'kirkko' saa...UT:n seurakunnalle antamien määreiden soveltaminen nykyisiin historiallisiin kirkkolaitoksiin on tavattominta harhauttamista, mitä kirkkohistoria tuntee. Sen turvissa säilyy tosin seurakunnissa miellyttävän harras tunnelma, jossa ei kenenkään, ei sen enempää papin kuin seurakuntalaistenkaan tarvitse liiemmin hätäillä omasta autuudestaan... Juuri ekkleesiaan se on sovellettava, kun taas sen soveltaminen kirkkolaitoksiin johtaa mahdottomuuksiin. Ekkleesian, Jumalan seurakunnan, olemassaolon tunnustaminen vaatii uskoa, sen sijaan kirkkolaitoksen pitäminen Kristuksen ruumiina on uskottelua... On turha vedota sen jäsenten uskon eriateisuuteen, eettiseen kypsymättömyyteen ja kilvoittelun keskeneräisyyteen, kun kaikkialla kuhisee ihmisiä, joilla ei ole vähäisintäkään aikomusta edes kysyä Jumalan tahtoa elämänsä eri tilanteissa saati sitten uskoa häneen” (Marjokorpi, emt.).

Oikea kirkko

Piispa Rimpiläinen kirjoittaa:

”Re-formaatio merkitsee kirkon uudistamista siten, että palataan alkuperäiseen, verrataan nykytilannetta lähtökohtaan ja katsotaan siitä käsin, missä ollaan menossa...Jos nyt sitten kysymme, mikä on tämä 'alkuperäinen', tämä nykykirkon tilanteen mittapuu, niin se on luonnollisesti se apostolinen kirkko, jota Uusi testamentti kuvaa” (Perusta 6/90).

Pieper sanoo, koska kirkko lakkaa olemasta oikea so. Kristuksen kirkko:

"Oikeauskoisen` määreen kirkko menettää vasta silloin, kun se ei menettele Room.16:17 mukaisesti eikä siis nuhtelee siinä ilmenevää harhaa ja lopulta poista sitä keskuudestaan, vaan antaa sen elää rauhassa ja näin tosiasiasiassa myöntää sille yhtäläisen oikeutuksen totuuden rinnalla" (Pieper, Dogmatiikka).

Eikö tämä kynnys ole Suomen ev.lut.kirkossa jo aikoja sitten ylitetty? Eikö juuri luterilaiselle kirkollemme ole ollut ominaista, että siinä ovat saavat "kaikki kukat kukkia" (Räisäset, Myllykosket, Kylläiset ja Riekkiset)?

"Jumalattomista opettajista on luovuttava" (Tunnustuskirjat, s.135).

LUTHER EI ERONNUT KIRKOSTA

"Lutherkaan ei eronnut, vaan hänet erotettiin."

Tämä ei pidä paikkaansa!

Meillä on tämän kysymyksen kohdalla "kaksi koulukuntaa":

*"Missourisynodin pastori Carl Kretzmann kirjoittaa: "Pannakirjalla paavi oli muodollisesti ja juhlallisesti erottanut Lutherin roomalaiskatolisesta kirkosta. **Mutta julkisesti polttamalla kanoniset lait myös Luther oli nyt omasta puolestaan muodollisesti ja juhlallisesti vapautunut paavista ja hänen kirkostaan.** Ne liekit, jotka silloin tuhosivat nuo paavilaiset lait, olivat kirkolle ja maailmalle koittavan uuden ajan aamuruskoo." Ruotsalainen kirkkohistorioitsija Hj. Holmqvist lausuu tästä tapahtumasta: Sen kautta "Luther julkisesti luopui kaikesta yhteydestä Antikristuksen ja tämän kirkon kanssa ynnä sen oikeususkonnosta, siveellisyydestä ja kuuliaisuudesta paavikirkkoa kohtaan. Se hetki tuli ratkaisevaksi Lutherin ja uskonpuhdistuksen historiassa. - Luther eroitti paavikirkon turmeltuneena muunnoksena yleisestä kirkosta (pyhästä yleisestä seurakunnasta), johon Luther itse kuului ja jolle hän tahtoi palauttaa sen evankelisen hengen muodon"... (A.Aijal Uppala).*

A.Aijal Uppala kirjoittaa: *"paavikirkko kyllä tuomitsi Lutherin...Luther samanaikaisesti, Jumalan sanan nojalla, tuli omassatunnossaan varmaksi siitä, että paavikirkko on antikristillinen. Sellaisena se oli Baabel, jota tietoisien kristittyjen on kavahdettava. Hän katkaisi itse kaikki suhteensa siihen (pannauhkauskirja ja ko. kirjojen polttaminen). Paavikirkko tuomitsi hänet ja Luther tuomitsi paavikirkon. Paavikirkko erotti hänet yhteydestään (kuolemaan) ja Luther taas erosi siitä" (Lutherin vapautuminen paavikirkosta, Luterilainen 2/96). Ei ole lainkaan liioiteltua sanoa, että Luther lähti paavikirkosta "ovet paukkuen".*

"Minäkin (Luther) olen jumaluusopin tohtori enkä ole niin vähäoppinen tai kokematon siinä, kuten teidän huutajanne, jotka eivät ymmärrä omaa jumaluusoppiaan, luulevat, etten muka pystyisi sitä perustelemaan. Voisin minäkin hokea: Kirkko, kirkko, isät, isät, kuten he tekevät, ja luulevat asian olevan sillä selvän. Mutta minulla ei ole sellaista merkillistä uskoa, josta Jumala on minua varjeleva, kun hän on minut siitä kerran vapauttanut, - ei ole siis minulla sellaista uskoa, että voisin kutsua Kristuksen kirkoksi sellaista kirkkoa, joka koristaa itseään Kristuksen kirkon nimellä ja siitä

kerskaa ja kuitenkin on jumalattomien kopla ja perkeleen kirkko, kuten hedelmät valtavasti todistavat puun olevan pahan...(A.Aijal Uppala).

Omatunto ja kirkosta eroaminen

Oikea luterilainen toimii omantuntonsa mukaan; ei esimerkiksi kirkon johtajien suositusten mukaan. Kirkosta eroaminen on sekä raamattu – että omantunnon kysymys:

”On väärin ja turmiollista toimia omaatuntoaan vastaan” (Martti Luther).

Hyvin monella uskovalla näyttää kirkkokysymyksessä olevan ”venyvä” (= paatunut) omatunto!
”KAIKKI SE KESTÄÄ.”

Koska kirkosta tulisi lähteä?

Ehkä on turhaan saivarreltu kysymyksellä, koska uskovan tulee lähteä kirkosta. Lähtöaika lienee toistaiseksi ollut aivan henkilökohtainen. **Rotan maalaisjärki sanoo, että oikea ja sopiva lähtöaika on silloin, kun matkustajalle kirkastuu ja hän pääsee varmuuteen siitä, että laiva on syvyyteen matkalla.** Tämän taivaallisen valon ja ymmärryksen saamisen jälkeen kukin jatkaa matkaansa kohti turmiota "omalla vastuulla". Johan sen itsesuojeluvaistokin sanoo, ettei moisessa laivassa kannata jatkaa matkaa.

Marttyyreitako?

On kovin outoa, että joku näkee hohdokkaana uskovien viipymisen tuhoon tuomitussa laivassa, ja jopa sen kanssa hukkumisen. Hän on asettamassa marttyyrin kunniakkaan sädekehän jokaisen tässä laivassa syvyyteen painuvan uskovan päähän (millähän raamatullisella perusteella?). Oikea marttyyrius on seurausta uskollisuudesta Jumalan sanalle! Mitä hohtoa siinä on, jos on tottelematon "taivaalliselle äänelle" (Ilm.18:4) ja mikä palkka siitä on tuleva? Eikä siinä ole viisauttakaan:

"Katso, he ovat hyljänneet Herran sanan - mitä heillä on viisautta?" (Jer.8:9).

Mahdoton yhtälö

Timo Junkkaalalla (dosentti, päätoimittaja) on selkeä tavoite, mutta ongelmaksi muodostuu heikot perustelut. Lutherista hän saa vain vaivoin yhteistyökumppanin, vielä työläämpää on kannan perustelu Raamatulla (eikä hän sitä liiemmin yritäkään!). Sanaan pitäytyviltä uskoviltakaan ei saa myötätuntoa. Junkkaalan suhtautuminen kansankirkkoon on skitsofreeninen: toisaalta hän näkee sen porttokirkkona ja uppoavana laivana, mutta toisaalta se on kuitenkin **oikea Kristuksen kirkko**, jossa uskovien on pysyttävä ja riiputtava maksoi mitä maksoi. Jokainen teologian tohtori ei yltäisi Junkkaalan suoritukseen, Kristuksen kirkon ja luopiokirkon samaistukseen!

Aapeli Saarisalo sanoo Raamatun sanakirjassa: *"Ennustusten mukaan näkyväinen kirkko lopun aikoina kehittyy kohden luopumusta."* Kenen asialla Junkkaala luulee olevansa yrittäessään mitätöidä ajassamme voimakkaana esiintyviä luopumuksen ja samalla Jeesuksen toisen tulemuksen merkkejä? Eikö tässä ole viime kädessä kysymys henkien erottamisen lahjan puutteesta? Eskatologinen puoli on jäänyt kokonaan unholaan. Kaikessa julistuksessa tulisi tänään ottaa huomioon eskatologinen tausta – muuten mennään harhaan! Raamattuopistossa on

aikaisemmin kuultu myös lopunajan tapahtuviin liittyvää väkevää opetusta (Saarnivaara, Honkanen jne.).

Samoin tässä syyllistytään yhteyden rakentamiseen Jumalan sanan kustannuksella. **Luther** sanoo Galatalaiskirjeen selityksessä: *"Kirottu olkoon kaikki rakkaus ja sopu, jonka säilyttämiseksi Jumalan sana täytyy vaarantaa"* (mt. s.504).

Sodomasta jarrua

Junkkaala etsi perusteluja kirkossa pysymiseen myös Sodomasta. Jumala lupasi säästää kaupungin, jos sieltä löytyy 10 vanhurskasta.

Sodoma kansankirkon mallina

Kun tri Timo Junkkaalaa kiinnostaa seurakuntamallin noutaminen Vanhasta Testamentista, voitaisiin ajatukseen tietyn edellytyksin myöntyäkin. Sieltä kyllä löytyykin kansankirkon malli: Sodoma. Sodoma piti sisällään kaikki kansankirkon syntielämän muodot homoudesta lähtien. Määrättyyn hetkeen saakka siellä olivat "pyhät" ja "pahat" sekaisin kuten kirkossammekin. Voimme löytää Sodoman historiasta kolme vaihetta, jotka ovat sovellettavissa myös kansankirkkoon ja siitä lähtöön:

Ensimmäinen vaihe: **"asuessaan heidän keskuudessaan tuo hurskas mies (Loot) kiusaantui hurskaassa sielussaan joka päivä heidän pahain tekojensa tähden, joita hänen täytyi nähdä ja kuulla"** (2 Piet.2:8). Tämä lienee totisinta totta Suomenkin kirkon uskovien kohdalla.

Seuraava vaihe on rukous, hellittämätön määrätietoinen rukous. Aabraham on hyvä esimerkki siitä, kuinka hartaasti meidän tulee rukoilla syntisen yhteisön puolesta sen muuttamiseksi ja uudistamiseksi, 1 Moos.18:16- 33. Määrätyssä vaiheessa Sodoma-kirkon parantamisprosessi kokonaisuudessaan on kuitenkin taaksejäänyttä elämää ja toimintaa.

"Mutta sinä älä rukoile tämän kansan puolesta, älä kohota heidän puolestaan huutoa ja rukousta äläkä niillä minua ahdistaa; sillä en minä sinua kuule" (Jer.7:16).

Kolmannessa vaiheessa Herran enkelit sanoivat Lootille: **"Nouse, ota vaimosi ja molemmat tyttäresi, jotka ovat luonasi, ettet hukkuisi kaupungin syntivelan tähden"** (1 Moos.19:15).

Kaupungin asukkaiden hyväksi ei ollut enää mitään tehtävissä; Loot voi vain pelastaa itsensä ja perheensä poistumalla tuhoon tuomitusta yhteisöstä. Ainut pelastumisen mahdollisuus oli jättää Jumalan vihan alla oleva kaupunki.

Lootin kohtaloksi oli koitua "vitkastelu" (19:16). Lootilla oli nähtävästi liian paljon ja liian vahvoja siteitä Sodomaan. Ehkä eräs tällainen oli hyvä toimeentulo, korkea virka syntisessä yhteisössä. Hän saattoi olla jopa "pormestari" ("**istui Sodoman portissa**", 1 Moos.19:1). Saattoihan Lootkin pyhittää Sodomassa viipymispyrkimyksensä halulla muuttaa Sodomaa "sisältä päin".

Uudesta Testamentista löydämme Sodomasta lähdölle rinnakkaiskohdan. Nyt on kysymyksessä "suuren Babylonin (sekoitus)" ja "porton" jättäminen:

"Ja minä kuulin toisen äänen taivaasta sanovan: 'Lähtekää siitä ulos, te minun kansani, ettette tulisi hänen synteihinsä osallisiksi ja saisi tekin kärsiä hänen vitsauksistansa'" (Ilm.18:4).

"Kiusaantumisen" aika on ohitse; "rukoilemisen" aika on ohitse; on tullut "lähdön aika". Loot ei ollut Sodomassa "aina katkeraan loppuun asti". Samoin ei ollut Luther Rooman kirkossa (emmehän vielääkään ole nähneet tämän kirkon katkeraa loppua) eikä myöskään uskovien tule olla lopun ajan porttokirkossa.

Luterilainen kirkko ei ole Lutherin käsialaa

"Minä pyydän, että ihmiset olisivat minun nimeni suhteen vaiti eivätkä nimittäisi itseään luterilaisiksi, vaan kristityiksi. Mikä on Luther? Ei tämä oppi minusta ole, eikä minua ole ristiinnaulittu kenenkään edestä. Paavali ei voinut sietää, että kristityt nimittivät itseään hänen tai Pietarin mukaan. Kuinka sitten minä, vaivainen, haiseva matosäkki voisin antaa Kristuksen lasten nimittää itseään minun kurjan nimeni mukaan? Ei niin rakkaat ystävät, vaan hävittäkäämme juuria myöten puoluenimet ja ottakaamme kristityn nimi hänen mukaansa, jolta oppimmekin on! Minä en ole enkä tahdo olla kenenkään mestari. Yksin Kristus on meidän Mestarimme"

(Martti Luther; Ole turvallisin mielin – kokoelmassaan).